

LUNDS
UNIVERSITET

Vuxenvärldens svek

En studie om varför unga engagerar sig i Fridays for future.

Författare: Louise Arndt
Kandidatuppsats: SOCK04, 15 hp
Vårterminen 2020
Handledare: Alison Gerber

Abstract

Författare: Louise Arndt

Titel: Vuxenvärldens svek - En studie om varför unga engagerar sig i Fridays for future.

Kandidatuppsats: SOCK04, 15 hp

Handledare: Alison Gerber

Sociologiska institutionen, vårterminen 2020

Efter att Greta Thunberg i augusti 2018 satte sig utanför riksdagen med ett plakat med texten:

“Skolstrejk för klimatet”, har en snabbt växande rörelse av unga klimataktivister startat, med budskapet att äldre generationer och politiker har svikit dem när de ignorerat klimathotet.

Studien vill undersöka vad som fick ungdomar som tidigare inte deltagit i protester att agera och vilken roll Greta Thunberg haft i mobiliseringen av unga till det som senare kallas “Fridays for future”.

Metoden för studien är kvalitativa intervjuer med fem ungdomar som är aktiva i rörelsen i tre svenska städer. Teorin utgår från identitetsparadigmet i rörelseforskningen som handlar om att dagens sociala rörelser hålls samman av delade emotioner och kunskap som skapar en gemensam identitet, där intellektuella spelar en viktig roll i att kommunicera och formulera rörelsens idéer.

Studien visar att en persons handlingar kan mobilisera grupper som inte tidigare protesterat genom att kommunicera kunskap och emotioner som de identifierar sig med och omvandla dessa till hopp och vilja att påverka. Greta Thunberg har haft en stor betydelse som intellektuell aktivist och är en inspirationskälla och fortfarande den främsta i rörelsen att kommunicera de gemensamma idéerna. Att en proteströrelse av unga växt så snabbt och fått ett stort stöd hos allmänheten är unikt och värt att studera för att förstå klimatstrejken och dagens sociala rörelser.

Nyckelord: Greta Thunberg, Fridays for future, klimatstrejk, klimaförändringar, sociala rörelser, protest.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.2 Syfte	2
1.3 Frågeställningar	2
2. Tidigare forskning.....	2
2.1 Protest for future - studie av deltagande i klimatstrejker 2019	3
2.2 Does climate protest work? - studie av barns påverkan i klimatfrågan	4
2.3 Unga med attityd - värderingsstudie om samhällsfrågor och demokrati	4
3. Teori.....	5
3.1 Den kollektiva behaviorismen.....	5
3.2 Resursmobiliseringsteorin.....	6
3.3 Nya sociala rörelser - identitetsparadigmet.....	7
3.3.1 Kollektiv identitet.....	7
3.3.2 Kognitiv praxis	8
3.3.3 Intellektuella	8
3.3.4 Kommunikationskontexten.....	9
4. Metod	10
4.1 Urval.....	10
4.2 Metodval.....	12
4.3 Forskningsetik	13
4.4 Resultat och analys.....	13
4.5 Validitet och reliabilitet.....	14
4.6 Påverkan	15
5. Resultat	16
5.1 Hur ungdomarna till en början blev engagerade i rörelsen	16
5.2 Ungdomars deltagande i rörelsen över tid.....	18
5.3 Greta Thunbergs roll i ungdomarnas engagemang	21
6. Diskussion och analys.....	22
6.1 Gnistan till ungdomarnas engagemang	22

6.2 Gemenskap och identitet	23
6.3 Lärande och kunskap.....	24
6.4 Gretaeffekten.....	25
7. Sammanfattning	28
8. Referenslista.....	30
Bilaga 1. Intervjuguide.....	33

1. Inledning

I augusti 2018 bestämde sig Greta Thunberg, då 16 år gammal, för att inleda sin så kallade skolstrejk för klimatet. Med en skylt med texten satte hon sig i sin gula regnjacka utanför Sveriges riksdag och protesterade. Kort därefter följde flera unga efter och deltog i vad som kom att bli en global strejk för klimatet. Ett halvår senare, i mars 2019, genomfördes 1693 protester samtidigt i 106 länder av ca 1,5 miljoner studenter under namnet #FridaysForFuture eller #YouthStrike4Climate (Evensen 2019).

Greta Thunberg har inspirerat en stor grupp unga i Sverige och resten av världen. I sitt tal i EU-parlamentet 21 februari 2019 motiverade hon strejken: "Varför spendera mycket arbete för att bli utbildade när våra regeringar inte lyssnar på de utbildade?" [egen översättning.] Budskapet till världens ledare var att lyssna på forskare och agera för att förhindra klimatförändringarna (Evensen 2019). I hennes välkända tal i FN 23 september 2019 anklagar hon tidigare generationer och politiker för att inte ha gjort tillräckligt för att förhindra en klimatkris. Hon menar att vuxna inte varit mogna nog att agera och därför protesterar barn och unga (Thunberg 2019). Greta har blivit en symbol för klimatstrejker globalt på kort tid. Med hjälp av sociala medier har unga lyckats skapa opinion och fått upp frågor på beslutsfattares agendor. Med Greta Thunberg som talesperson har barnen stått sida vid sida med världens ledare för att diskutera klimatnödläget (Holmberg & Alvinus 2019).

Fridays for future ses i studien som en social rörelse. En rörelse kan definieras på olika sätt vilket teorin återkommer till, men utgörs av någon form av organiserat kollektivt handlande över tid, där aktörerna enats om vissa grundläggande föreställningar och befinner sig i konflikt med det etablerade systemet där de protesterar (Wettergren och Jamison 2006, s. 10). Fridays for future är en rörelse med exempelvis hemsida och andra kanaler där aktörerna organiserar aktioner och protesterna har pågått sedan augusti 2018 (Fridays for future u.å.).

Mitt intresse för rörelsen bottnar i den enorma popularitet Greta Thunberg uppnått i mina nätverk och den stora uppmärksamhet hon fått i media. Jag är själv aktiv i andra miljörörelser och personer i mitt kontaktnät har snabbt tagit till sig uttrycket *Gretaeffekten*, det vill säga den påverkan Greta haft i att medvetandegöra klimatkrisen för allmänheten och motivera till klimatstrejk (Institutet för språk- och folkminnen 2019). Min reflektion handlar om hur det förhåller sig för de ungdomar som inte tidigare varit aktiva i en rörelse eller ägnat sig åt politisk

aktivitet. Har Greta haft samma påverkan på dem som de vuxna jag känner? Vad är Gretas roll i deras deltagande? Eller vad fick dem att protestera?

1.2 Syfte

Sociologen Ron Eyerman (i Eyerman och Jamison 2005, s. 60) som forskat om sociala rörelser skriver att: "Ingen social rörelse kommer uppstå förrän individer är redo att delta i den, [...] villiga att omvandla privata bekymmer till offentligt problem och att ingå i en process av kollektiv identitetsformation." Denna studies utgångspunkt är att det är individerna i rörelsen som är avgörande för en rörelses tillblivelse och därför intressant att studera. Syftet är att undersöka hur unga utan tidigare engagemang i miljörörelsen kom att delta i klimatstrejken och vilken betydelse Greta Thunberg haft för deras vilja att delta. Det har vid tiden för studiens genomförande gått 1,5 år sedan Fridays for future uppstod, därför blir det också intressant att studera varför de fortsatt sitt engagemang. Många tidigare undersökningar fokuserar på hur en rörelse blir framgångsrik i att mobilisera och få genomslag för sina idéer i samhället genom budskap och metoder. I denna studie är fokus på mobilisering men utifrån deltagarnas perspektiv.

1.3 Frågeställningar

- Hur menar ungdomar att de kom att engagera sig i Fridays for future-rörelsen?
- Vad uppger de har påverkat deras deltagande över tid som gör att de fortfarande är aktiva i rörelsen?
- Vilken betydelse tillskriver de Greta Thunberg?

2. Tidigare forskning

Det finns en hel del aktuell forskning utifrån olika vinklar om Fridays for Future, klimataktivism och Greta Thunberg. Framförallt hur verksamma protesterna är samt om rörelsens strategier och budskap. I detta avsnitt lyfts några av dessa studier fram. Studien "Protest for future" handlar om aktivisterna och deras motiv att delta i två olika klimatstrejker under 2019, där några slutsatser är relevanta utifrån denna studie. Studien "Does climate protest work?" visar hur de unga aktivisterna fått ett erkännande genom Greta Thunberg, vilket också stärker denna

studies analys om Gretas roll. Den andra undersökningen visar vilken effekt olika strategier har för stödet bland allmänheten, som också bidrar till förståelsen av ungdomarnas motiv och mål med sitt deltagande. Slutligen presenteras resultat från en undersökning om ungas attityder till politik och samhällsfrågor gjord av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor från 2019. Den berör inte specifikt klimatprotesterna, även om undersökningen också visar på ungas ökade oro för klimatet. Undersökningen är intressant för denna studie eftersom den behandlar benägenheten att delta i protester.

2.1 Protest for future - studie av deltagande i klimatstrejker 2019

En grupp forskare från 13 europeiska länder gjorde en gemensam studie vid klimatstrejken 15 mars 2019 genom enkäter och intervjuer av slumpmässigt utvalda deltagare. Författarna konstaterade inledningsvis att aktivisterna var relativt unga med en medianålder på 21 år. Det var övervägande kvinnor som deltog. Bland skolungdomar, upp till 20 år, var 66,4 % kvinnor. Drygt en tredjedel av deltagarna hade inte tidigare demonstrerat. En förklaring till det anses vara att Fridays for future mobiliserar unga. Det visade sig vara vanligt att personer fått frågan om de ville delta av personer de känner, vanligen vänner eller klasskamrater. Över 70% hade också själva försökt rekrytera andra de känner att delta. Studien konstaterar vidare att Greta Thunberg inspirerat framförallt unga att delta. Nära hälften uppgav att Greta påverkat deras val att delta. Unga svarade i hög utsträckning att de deltog för att försvara sina rättigheter medan vuxna deltog av solidaritet. Unga var också mer oroliga för klimatförändringarna än vuxna (Wahlström et al. red. 2019).

I september genomfördes åter samma studie, men denna gång utökades den till att omfatta 19 länder. Samma frågor som vid tidigare studie ställdes till slumpmässigt utvalda deltagare utifrån en enkät och korta intervjuer. Fortfarande dominerade kvinnorna bland aktivisterna och att rekrytera bland vänner var vanligt. Aktivisterna uppger att de främst drivs av känslan av frustration, ilska och oro. Undersökningen konstaterar också en minskning i antalet som uppger att Greta påverkat deras val att delta, den så kallade "Gretaeffekten". Hon är dock fortfarande mycket välkänd hos deltagarna. Orsaken till det menar forskarna är att rörelsen blivit allt mer etablerad och aktivister hittar information på flera olika sätt. I Sverige svarade fortfarande en hög andel att deras deltagande påverkas av Greta medan andra länder nu har egna kvinnliga ledare som sannolikt inspirerar till mobilisering. Forskarna skriver också att känslan av hopp har

minskat bland deltagarna sedan undersökningen i mars, vilket kan ha en effekt på förmågan att mobilisera aktivister i framtiden (de Moor et al. red. 2020).

2.2 Does climate protest work? - studie av barns påverkan i klimatfrågan

Studien Does climate protest work undersöker barns protest rörande klimatnödläget och konstaterar främst att barns abstrakta och progressiva motstånd visar att de, trots att de inte erkänns för sin kunskap eller har rätt att rösta, kan påverka den politiska agendan och bli hörda. Genom social media har barn lyckats skapa opinion och fått upp frågor på beslutsfattares agenda. Greta Thunberg har bidragit till att barnen stått sida vid sida med världens ledare och pratat om klimatnödläget och dess hot. Slutligen konstaterar studien att det abstrakta progressiva motståndet stöttar diskursen att hela mänskligheten har ansvaret och måste agera för att förhindra klimatförändringarna genom att ändra livsstil och förmå världens ledare att ta beslut som minskar utsläppen (Holmberg & Alvinus 2019).

Ytterligare en studie om protesterna för klimatet fungerar har undersökt om det finns skillnader i fredliga eller mer våldsamma protester samt hur stödet för rörelsen utvecklats. Resultatet visar att både civil olydnad och mer fredliga manifestationer ökar stödet för klimatrörelsen bland allmänheten. Ingen av metoderna resulterar i minskat stöd. Studien är gjord i USA och visar enbart ett ökat stöd bland Demokraternas väljare, medan ingen effekt påvisas hos republikaner. Studien poängterar att variationen av metoder kompletterar varandra och är en nyckel för att öka stödet för klimatprotesterna. De mer spektakulära manifestationerna som till exempel den internationella rörelsen Extinction Rebellion ägnar sig åt får mer medial uppmärksamhet, medan fredliga protester som klimatstrejken lockar fler deltagare. Författaren menar slutligen att rörelsen haft effekt på beslutsfattare och att sprida kunskap. Så svaret på frågan menar författaren är: ja, protesterna för klimatet fungerar (Bugden 2020).

2.3 Unga med attityd - värderingsstudie om samhällsfrågor och demokrati

Undersökningen Unga med attityd är gjord av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF 2019) och tar bland annat upp att andelen unga som vet vad de

tycker är viktiga samhällsfrågor har ökat jämfört med tidigare år. Vidar menar allt fler unga, 66% av de tillfrågade, att det är viktigt att stödja det de tycker är rätt i samhället och protestera mot det som de tycker är fel. Studien visar också att tre av fyra ungdomar oroar sig för klimatet, vilket också är en ökning från tidigare år. Oron är vanligare bland tjejer än bland killar.

3. Teori

Varför och hur sociala rörelser uppstår har studerats sedan slutet av 1800-talet. Teoribildningarna har också präglats av tidens olika rörelser. För att ge en bakgrund till hur forskningen förstår dagens rörelser ges först en översiktlig beskrivning av historiska teorier inom den kollektiva behaviorismen och resursmobiliseringsteorin. Därefter beskrivs identitetsparadigmet som utgör den teoretiska grunden för uppsatsen.

3.1 Den kollektiva behaviorismen

Begreppet *social rörelse* uppstod i en tid i slutet på 1800-talet när människor upplevde stora förändringar i samhället. Ordet rörelse stod för förändring liksom fysisk rörelse. Det var möjligt att förflytta sig genom bättre kommunikationer. Flertalet flyttade till städer för att arbeta inom industrin, ofta under svåra förhållanden, vilket skapade en grogrund för protest och samhällskritik (Thörn 1997, s. 48). Begreppet social rörelse hänger samman med *social revolution* som uppstod efter 1700-talets franska revolution, där båda under 1800-talet i huvudsak fick betydelsen *förändring*. Det genomsyrade på den tiden den offentliga debatten och sociologin och blev därför ett centralt forskningsobjekt både för att förstå och förklara men också för att kunna styra (ibid, s. 50).

Den *kollektiva behaviorismen* är det första försöket att utveckla en teori för sociala rörelser och uppkom samtidigt som två mäktiga rörelser verkade i Europa: kommunismen och fascismen. Det finns enligt teorin två olika typer av kollektivt handlande: institutionaliserat/konventionellt och icke-institutionaliserat kollektivt beteende. Det sistnämnda beskriver hur kollektivt beteende är handlande som inte följer existerande normer. Det möter ickedefinierade situationer och resulterar i sammanbrott till följd av strukturella förändringar. De spänningar som uppstår gör att individer deltar i kollektivt handlande genom massbeteende som formar sociala rörelser (Wettergren & Jamison 2006, s. 12-14). Under 1900-talet kom också

socialdemokratien att växa sig stark i flera länder. Denna arbetarrörelse kan ses ur Max Webers (refererad i Thörn 1997, s. 78-79) teorier om dåvarande socialism som en produkt av fabrikssystemet, där karismatiska ledare driver fram rörelser som snabbt rationaliseras till institutioner. Webers teori om karisma återkommer också som alternativ tolkning av Greta Thunbergs roll i denna studiens analysdel.

3.2 Resursmobiliseringsteorin

Sociala rörelser har som föregående avsnitt beskrivit varit synonymt med social förändring, men också med en kollektiv aktör som förkroppsligar denna förändring. I forskningen av *nya sociala rörelser* på 60- och 70-talet försvann denna givna koppling till social förändring och istället betecknade det en mängd kollektiva former det vill säga allt som rör sig (Thörn 1997, s. 95). *Resursmobiliseringsteorin* utvecklades i USA under denna tid samtidigt som en ny våg av sociala rörelser drog fram, till exempel studentrörelsen, miljörörelsen och fredsrörelsen. Det var inte marginaliserade grupper utan snarare socialt integrerade som bar upp rörelserna. Forskningen skiftade då fokus från vilken typ av kollektivt beteende som rörelsen kan klassificeras som till att studera deras strategier, resurser och inflytande (Wettergren & Jamison 2006, s. 14). Skillnaden från tidigare rörelser låg i att protesterna inte kom till för att erövra privilegier. Det var en ny grupp aktörer som försökte ifrågasätta och förändra samhället i en annan riktning (Eyerma & Jamison 2005, s. 24-26). Centralt i resursmobiliseringsteorin är synen på kollektivet som en intressesammanslutning av rationella individer som i sitt handlande kalkylerar kostnader mot vinst (Thörn 1997, s. 98).

Det hade för denna studie varit möjligt att välja resursmobiliseringsperspektivet för att förstå hur Fridays for future lyckats mobilisera ungdomar till rörelsen. Teorin nämner exempelvis att mobilisera stödgrupper som en viktig resurs (Wettergren & Jamison 2006, s. 15) och empirin kommer också visa att ungdomarna har själva mobiliseringen som en del av målsättningen med sitt deltagande. Däremot bedöms identitetsparadigmet, i denna studie, bättre kunna förklara individernas skäl att delta.

3.3 Nya sociala rörelser - identitetsparadigmet

Identitetsparadigmet kallas också för “the new social movement approach” och var först en europeisk företeelse på 60- och 70-talet, vid samma tid som resursmobiliseringsteorin växte fram i USA (Thörn 1997, s. 101). Deltagande i dessa rörelser var motiverat av livsval eller identitet och manifesterade viljan att uppnå lika rättigheter eller kulturell frigörelse (Sztompka 1993, s. 283). Identitetsparadigmet innefattar begrepp som *kollektiv identitet*, *kognitiv praxis*, *de intellektuella* samt *kommunikationskontexten*. I det moderna samhället uppstår många nya former av konstruktion av kollektiv identitet, vilka också blir mer ambivalenta och instabila (Thörn 1997, s. 159). Därför blir de också en relevant utgångspunkt för analys av ungas deltagande i Fridays for future. Vidare kan paradigmat beskriva av de intellektuella förklara Greta Thunbergs roll i rörelsen.

3.3.1 Kollektiv identitet

Kollektiv identitet utgör det centrala begreppet inom identitetsparadigmet. Melucci (1996, s. 70-71) beskriver kollektiv identitet som en interaktiv definition som produceras av flera individer. Den är beroende av individernas handlingar samt möjligheter och begränsningar i samhället där de verkar i en ständig skapandeprocess. Denna process innefattar tre delar. Kognitiva definitioner av mål, medel och aktionsfält, nätverk av aktiva relationer i någon organisationsform med hjälp av kommunikationskanaler samt slutligen ett visst mått av emotionella investeringar som gör att individer känner sig som en del av gemenskapen. Känslor är en viktig del av kollektiv identitet för att skapa mening.

Thörn (1997, s. 167-168) menar att den finns fyra faser de identitetsskapande processerna går igenom. I *initialfasen* etableras identitet och problemformulering samt mobilisering startar, därefter i *institutionaliseringsfasen* cementeras definitioner. I *perioder av relativ stabilitet* reproduceras tidigare kategorier och i *krisperioder* sker uppbrott från etablerade definitioner och ofta en återgång till initialfasen.

Wettergren (i Wettergren & Jamison 2006, s. 395, 400) betonar betydelsen av emotioner. Människor går med i en rörelse när de upplever osäkerhet och står inför en menings- och identitetsförlust. Den kognitiva ramen konstruerar inte bara identitet utan omvandlar även känslor av maktlöshet, som rädsla, oro och skam, till känslor som kan inspirera till handling, som ilska,

hopp och stolthet. På samma sätt som den kollektiva identiteten och kognitiv praxis, som beskrivs ytterligare i nästa avsnitt, produceras i en rörelse så kommer en rörelsens emotionella kultur utmana den dominerande i samhället och synliggöra sociala orättvisor.

I konstruktionen av kollektiv identitet inom sociala rörelser har manifestation en viktig roll. Dels genom att skapa inre social sammanhållning men också för att presentera rörelsens kollektiv för omvärlden. Manifestationer blir en slags frysning i en rörelse och dess kollektiva definitionsprocess och utgör därför ett intressant analysobjekt i forskningen (Thörn 1997, s. 168-169).

3.3.2 Kognitiv praxis

Enligt Eyerman och Jamison (2005, s. 58-59) har sociala rörelser en viktig roll som kunskapsproducent. Denna kognitiva praxis är en av den sociala rörelsens centrala aktiviteter. Utöver mening och värden producerar sociala rörelser också ny vetenskap, genom att bredda våra kognitiva uppfattningar om världen. Kunskapen är inte bara professionell utan kan också vara informell och folklig. Sociala rörelser definieras som ett kognitivt territorium, ett nytt begreppsrum med dynamisk interaktion mellan grupper och organisationer. Det är i spänningarna däremellan rörelsens identitet formas och rörelsen existerar så länge begreppsrummet är öppet och dynamiskt. Begreppen har Eyerman och Jamison byggt på Jürgen Habermas teori om kommunikativt handlande, olika kunskapsintressen och "systemets kolonisering av livsvärden" (Wettergren & Jamison 20016, s. 23, Habermas 1996), och menar att sociala rörelser utgör en grundläggande faktor i mänsklig kunskapsutveckling (Eyerman & Jamison 2005, s. 52).

I Boströms (2001, s. 32-38) studie av miljörörelsens mångfald har han fokuserat på tre dimensioner av kognitivt handlande som utgör en social rörelsens övertygandepraktik: *kunskap*, *mening* och *regler*. *Kunskap* handlar om förståelsen av verkligheten, problemdefinitioner och perspektiv. *Mening* utgörs av ideal, identiteter och värden kopplade till kunskapen. *Regler* är de accepterade sätten att handla.

3.3.3 Intellectuella

I sociala rörelsers kunskapsproduktion har intellektuella en central roll enligt Eyerman och Jamison (2005, s. 97-99). Alla aktivister som deltar är rörelseintellektuella på så sätt att de deltar i rörelsens utformande av kollektiv identitet. Men alla deltar inte lika mycket i rörelsens

kognitiva praxis, det vill säga alla fungerar inte som organisatörer, ledare eller talespersoner. Synligheten hos några inom rörelsen, till exempel via massmedias intresse för dessa personer, skapar en uppdelning mellan ledarna och de ledda. De intellektuella får en särskild roll i att producera idéer och därmed i skapandet av mening och identitet i sociala rörelser. Eyerman och Jamison (2005, s. 100-102) vill förstå intellektuella som de individer som med sina handlingar uttrycker rörelsens kunskapsintressen och kognitiva identitet. Många sociala rörelser växer fram på grund av en intellektuell aktivitet, oftast av etablerade intellektuella, men inte alltid. De vill dock poängtera att rörelser också skapar intellektuella och det är rörelsen som kognitiv praxis som leder de intellektuella snarare än tvärtom. Thörn (1997, s. 157-158) förtydligar begreppet något: som rörelsens centrala aktör i konstruktionen av kollektiva identiteter har de rörelseintellektuella två motstridiga uppgifter. Dels den tolkande och sammanfogande, men också en gränssättande och in/underordnande. Konstruktionen i sig innebär både inklusion och exklusion i olika grad. Rörelseintellektuella konkurrerar om en rörelsens maktpositioner med organisatörer. I synnerhet i ett skede där rörelsen institutionaliseras.

Miljörelseintellektuella har enligt Eyerman och Jamison (2005, s. 109-110) historiskt inte tagit på sig den formella ledarrollen. De var, och är ofta fortfarande, aktivister som alla andra. Däremot har många intellektuella snarare professionaliserats eftersom vetenskap och teknologi spelar stor roll i miljörelsen. Det finns helt enkelt ett behov av specialister för att kunna ifrågasätta och argumentera mot regeringens eller privata företags uttalanden.

3.3.4 Kommunikationskontexten

I vilken kontext en rörelse bildas och verkar har betydelse för en rörelsens förutsättningar att växa och påverka. Begreppet *mobiliseringsstruktur* beskriver dessa förutsättningar och är en del av det *politiska processperspektivet* där exempelvis internet beskrivs som ett kollektivt medel som möjliggör mobilisering (Wettergren & Jamison 2006, s. 17-19). Denna teori kommer inte användas i studien. Istället går det att göra liknande tolkning av internet och medias roll genom det Eyerman och Jamison (2005, s. 102) kallar *kommunikationskontexten* inom identitetsparadigmet. Intellektuellas idéer måste kommuniceras och hur det görs påverkas av samhället. Melucci (1992, 1994, 1996 refererad i Boström 2001, s. 33-34) beskriver att aktörer inom media, IT-branschen och populärkulturen idag har makt att producera och sprida information som påverkar människors uppfattningar. Det blir därför viktigt att ha förmåga att

göra motstånd mot dominerande koder som han kallar dem. Sociala rörelsers roll i informationssamhället är därför också att leverera nya koder. Medieklimatet gör enligt Eyerman och Jamison (2005, s. 103) de intellektuella än viktigare i sociala rörelser. Men det har också förändrat rollen hos de intellektuella till professionella kommunikatörer. Boström (2001, s. 30) lyfter också att livspolitik, det som tidigare var privat, genom media idag blir föremål för offentlig diskussion i en individualiserad värld. Detta tas i uttryck i symbolhandlingar med budskap om att exempelvis inte konsumera eller inte äta kött.

Sammantaget har internet och media en roll i att utgöra en plattform för kommunikation av en rörelsés idéer utöver de traditionella platserna för manifestation i stadsrummet. Enligt identitetsparadigmet håller den kollektiva identiteten samman en rörelse genom att även producera kognitiv praxis och emotioner. Intellektuella har en viktig roll att kommunicera den gemensamma kunskapen, mening och regler till omvärlden för att öka stödet för rörelsen och påverka samhället.

4. Metod

Detta kapitel beskriver vald metod och tillvägagångssätt för studien. Den behandlar också urvalet, studiens etiska övervägningar samt validitet och reliabilitet.

4.1 Urval

Rörelsen som studien undersöker består till viss del av ungdomar under 18 år, men i studien intervjuas enbart personer över 18 år, vilket diskuteras vidare under etiska övervägningar. Det var dock viktigt att begränsa studien till ungdomarna i rörelsen, trots att det är många vuxna som också deltar. Fridays for future tydliggör i sin kommunikation, på bland annat sin hemsida, att rörelsen startades av ungdomar och att det är ungdomarnas krav som kommuniceras (Fridays for future, u.å.), vilket gjort gruppen unga intressant för denna studie. I urvalsprocessen utgår studien från Ungdomsstyrelsens definition för att definiera begreppet ungdom. De skriver i sin publikation från 2010 att den primära målgruppen som avses med ungdomspolitik är åldersgruppen 13-25 år (Ungdomsstyrelsen, 2010). I den här studien används samma ålder för att beskriva ungdomsbegreppet och urvalet utgörs således av ungdomar mellan 18-25 år.

Urvalet begränsas vidare till respondenter utan tidigare engagemang i någon klimat- eller miljörelse eftersom det är studiens intresse att titta på just denna grupp. Ungdomarna ska således inte ha deltagit i manifestationer eller möten kopplat till en sådan rörelse eller organisation. Medlemskap i föreningar, till exempel Naturskyddsföreningen, är dock inte exkluderande. Vidare ska respondenterna någon gång deltagit i de så kallade strejkerna som arrangerats utanför riksdagen eller kommunal inrättning, eftersom den teoretiska utgångspunkten säger att det är i manifestationer som rörelsens identitet och kunskap befästs och kommuniceras till omvärlden (Thörn 1997, s. 168-169).

Urvalet har gjorts genom snöbollsurval. Där söks informanter upp som har kännedom om företeelsen som studeras. Vidare har dessa tipsat om fler personer som kan vara aktuella för studien (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2019, s. 107). Urvalet kan också anses vara målinriktat genom att personer strategiskt valts ut då de ansågs kunna besvara forskningsfrågan (Bryman 2008, s. 434). Eftersom inga strejker på gator eller torg genomförts på grund av coronaviruset vid tiden för studien har internet använts för att komma i kontakt med ungdomarna. Att kunna tillfråga personer slumpmässigt vid en manifestation hade troligen resulterat i ett bredare urval. Medan de som varit nåbara via internet varit de som också drivit organiseringen av rörelsen i större grad. Förfrågan skickades först till flertalet internetsidor som organiserar Fridays for future med information om studien och möjligheten att delta. Detta gav inget resultat varför direkta förfrågningar skickades till några nyckelpersoner som varit aktiva på rörelsens Facebooksida. De som tackat ja har vid intervjutillfället tillfrågats om de känner ytterligare personer som passar in i studien. Kontakt etablerades med nio ungdomar, varav sex visade sig passa in på kriterierna för urvalet och fem av dem valde att delta. Dessa var kvinnor mellan 19 och 25 år och var verksamma i tre olika städer i Sverige.

Urvalsmodellen innebar några avgränsningar som kan påverka studiens resultat och analys. Den visade sig bland annat att urvalet i huvudsak gav respondenter som inte enbart deltar vid strejkerna utan också organiserar dem på respektive ort. Något som var förväntat eftersom de på grund av sin aktivitet varit mer tillgängliga att tillfråga via internet samt kände andra med liknande engagemang. Det kan ha någon effekt på studien eftersom människor har olika benägenhet att protestera mot orättvisor i samhället (MUCF 2019) och personer som valt att ta en organiserande roll kan tillhöra den grupp som är mer villiga att demonstrera sitt motstånd. Dessa personer kan samtidigt ha andra uppfattningar om Greta Thunbergs roll då de själva har en

ledande position på de orter där de organiserar aktiviteter. Vidare kan det faktum att urvalet enbart består av kvinnor som är aktiva i rörelsen ha effekt på resultatet av studien. En förklaring till urvalets utfall är att fler kvinnor deltar i Fridays for future, något tidigare forskning bekräftar (Wahlström et al. red. 2019, de Moor et al. red. 2020). Det är möjligt att unga kvinnor i större utsträckning identifierar sig med Greta Thunberg som ung kvinna än andra grupper som deltar i rörelsen. Identifikation kan enligt Hammarén och Johansson (2009, s. 9) innebära en stark vilja att tillhöra en viss grupp. Hur identitetsskapandet inom rörelsen tolkas i studien återkommer senare i analysdelen.

4.2 Metodval

Studien ville ta reda på individernas skäl att delta snarare än att se på de omgivande faktorer som kan påverka förutsättningarna för en rörelse att uppstå och verka. Därför valdes intervjuer som primär metod. Genom intervjuer får respondenterna möjlighet att utveckla sina upplevelser, åsikter och erfarenheter mer, jämfört med enkätundersökningar. Kvale och Brinkmann (2014, s. 173-175) menar att kvalitativa intervjuer kan bidra med att ge en begriplig bild av personens livsvärld. Intervjuguiden utgår från tematiska och dynamiska aspekter. De tematiska frågorna är frågor som intervjuaren utgår från medan de dynamiska uppstår i samspelet mellan intervjuaren och respondenten som följdfrågor. På så sätt uppstår analysen redan vid intervjutillfället, något som ger en flexibilitet när intervjuerna genomförs.

Utgångspunkten i intervjuguiden har varit öppen för att låta informanterna beskriva händelser i samband med rörelsen och utveckla sina attityder och känslor. Att varje deltagare i studien ses som subjekt som kan bidra med sina egna uppfattningar är centralt för att få svar på studiens frågeställning (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2019, s. 136). En semistrukturerad intervjuguide utformades för att möjliggöra en anpassning till varje intervju. Fördelen med sådana delvis strukturerade intervjuer är att frågorna lämnar öppet för tolkning och svaren blir fylligare. Men för att säkerställa att det går att jämföra svaren med varandra har en viss standardisering använts, där flera följdfrågor kan lyftas in när informanten berör olika ämnen (ibid, 2019, s. 138-139). Intervjuguiden innehåller också frågor som inte direkt berör skälen till varför individen gick med i rörelsen från början. Det har för deltagarna i studien passerat upp till 1,5 år sedan de valde att delta i manifestationer första gången. Detta kan möjligen ge mer information om hur rörelsen utvecklats och förändrats för individerna över tid och därför ställdes

flera frågor om vad som är viktigt för individerna kopplat till rörelsen. Intervjuguide återfinns i bilaga 1.

Vid tiden för studien har det inte varit möjligt att genomföra några strejker på grund av coronaviruset. Därför har rörelsen valt att enbart vara synlig via digitala kanaler under några månaders tid. Det har uteslutit möjligheten att genomföra observationer eller intervjuer av en större grupp och kan påverka studiens resultat och analys enligt resonemangen i föregående avsnitt.

Av samma skäl genomfördes intervjuerna via en nätbaserad videosamtalstjänst. Informanten ringdes upp vid avtalad tid och ljudet spelades in med extern enhet. Därefter transkriberades inspelningarna ordagrant. Videosamtal kan till viss del likna de begränsningar en telefonintervju har i jämförelse med att mötas fysiskt. Exempelvis kan kroppspråk förändras när informanten valt att hålla i sin mobiltelefon som videokamera och svaren och intervjun riskerar att bli kortare (Bryman 2008, s. 4332-433).

4.3 Forskningsetik

Många av rörelsens deltagare är under 18 år. Utifrån studiens omfattning bedöms inte omyndiga respondenter kunna skyddas på ett tillfredsställande sätt enligt vetenskapsrådets (2017) rekommendationer om god forskningsetik. Därför begränsades urvalet till myndiga personer. Effekten av en sådan avgränsning bedöms godtagbar för studiens syfte. Många ungdomar som idag är myndiga var under 18 år vid uppstarten och ett stort flertal av deltagande skolungdomar har hela tiden varit 18 år eller äldre.

Intervjuerna har anonymiserats så att det inte ska gå att identifiera vem som deltagit i undersökningen i syfte att skydda de deltagandes integritet (Johannessen, Tufte & Christoffersen 2019, s. 134). Intervjupersonerna har istället benämnts med fingerande namn.

4.4 Resultat och analys

Inför analysen har ljudinspelningarna skrivits ut i text, så kallad transkribering. Fördelen med ett textmaterial i analysarbetet är att det som sagts går att kontrollera och mer noggrant följas. Vidare möjliggörs en systematisk genomgång och det blir även mer tillgängligt för andra att granska (Heritage 1984 refererad i Bryman 2008, s. 428).

En tematisk analys har använts som beskrivs av Richie med flera i Bryman (2008:528, 535). Teman kan utgöra ett bra verktyg för att kategorisera kvalitativ data och därigenom få fram relevant information för analys. I denna studie där empirin utgörs av transkriberade intervjuer är teman ett bra sätt att få struktur och tydlighet i materialet vid analysen. Men det finns en risk att informationen tappar sin kontext och fragmenteras i processen. Intervjuerna har därför lästs i sin helhet flera gånger för att säkerställa att resonemang inte tappat sin kontext då följdfrågor ofta sett olika ut när informanterna berättat om sina upplevelser. Teman valdes ut dels med hjälp av intervjuguiden som i förväg pekat ut områden av betydelse för forskningsfrågan och dels genom teman som uppstått av informanternas svar och då lagts till. För att strukturera analysen ritades en matris med tema som index och relevanta delar ur intervjuerna placerades in i rutnätet med en rad för varje intervju. Uppmärksamhet har lagts vid språkliga övergångar så att inte betydelsen av det som sagts ska kopplas från sammanhanget i analysen (Richie et al. 2003 refererad i Bryman, 2008, s. 528-529). För att utforma nya teman från intervjuerna har metoden kategorisering som Kvale (2014 refererade i Rennstam & Wästerfors 2015, s. 30-31) beskriver använts. Det som sagts har reducerats till kortare kategorier, vilket gett vissa underkategorier i de centrala teman som identifierats i förväg. Övergripande finns tre huvudteman: hur deltagandet i rörelsen började, olika aspekter av att delta samt Greta Thunbergs roll.

4.5 Validitet och reliabilitet

För kvalitativa studier lämpar sig begreppen validitet och reliabilitet inte lika väl som för kvantitativa studier. Studien bedöms här utifrån *pålitlighet (reliabilitet)*, *trovärdighet (intern validitet)*, *överförbarhet (extern validitet)* och *överensstämmelse (objektivitet)* (Johannessen, Tufte & Christoffersen 2019, s. 220).

Pålitlighet uppnås genom att ge en tydlig och öppen beskrivning av forskningens genomförande, det vill säga hur data samlades in och bearbetades (ibid, s. 220-221). Vidare stärks pålitligheten av att det finns ändamålsenliga kriterier för utvärdering som kommande rubriker behandlar (ibid 2019, s. 221).

Trovärdighet handlar om att säkerställa att det finns ett samband mellan det som studeras och de data som samlas in, det vill säga att tillvägagångssättet har en koppling till syftet med studien (ibid 2019, s. 221). Eftersom metodvalet enbart omfattar intervjuer saknas möjlighet till metodtriangulering där flera metoder kombineras vilket hade gett ett bättre underlag i förhållande

till trovärdighet (ibid 2019, s. 221). Däremot har vissa sammanfattningar gjorts under intervjun så att informanten kunnat bekräfta eller förtydliga det som sagts. Detta har varit möjligt eftersom analysen följt intervjuprocessen och utvecklat kategorier efter varje intervju. Vidare är syftet med studien att undersöka individernas skäl att delta vilket gör intervjuer till en lämplig metod för att ge svar på frågeställningen.

Överförbarhet handlar om att en studie inte enbart ska begränsas till att vara insamling av information från en viss grupp utan också ska kunna systematiseras och analyseras. Det ska resultera i nya teorier eller begrepp inom den företeelse som studeras (ibid, s. 222). Genom att tydligt redogöra för studiens genomförande av analys förväntas överförbarheten säkerställas till viss del. Däremot var antalet informanter relativt få på grund av studiens omfattning. Urvalsmetoden har också resulterat i att de som tillfrågats varit engagerade i att planera och organisera rörelsens aktiviteter. Urvalet bör således vara relativt homogent, vilket kan göra det svårt att se skillnader mellan människor som kan påverka studiens resultat. Samtidigt har ett homogent urval fördelen att det är lättare att hitta likheter (ibid 2019, s. 110).

Objektivitet eller bekräftelsebarhet innebär att resultatet ska vara en följd av forskningen och inte färgats av forskarens subjektiva uppfattning (ibid, s. 223). Detta diskuteras till viss del under rubriken påverkan och en kritisk hållning har följt arbetet med analys och resultat. Genom att tydligt koppla resultat till tidigare forskning och delar som behandlas i teoriavsnittet kan också studiens bekräftelsebarhet stödjas (ibid 2019, s. 224).

4.6 Påverkan

Eyerman och Jamison (2005, s. 43-45) behandlar i boken om sociala rörelser förhållandet mellan de som studerar sociala rörelser och rörelserna som studeras. Synsättet på forskningen av sociala rörelser påverkas av empati eller motvilja. Den studerande sociologen har i historien tagit olika roller från att vara opartisk observatör till ideolog. Den sistnämnda bidrar till ideologin genom att sympatin för rörelsen gör sociologen delaktig i den politiska aktiviteten inom akademien. Forskaren bygger då in ställningstagande i analysen medan den forskare som har utgångspunkten att förbli opartisk riskerar att få resultat som tolkas som motstånd eller motvilja.

Studier av sociala rörelsen måste således också förstås utifrån den roll forskaren tar. I denna studie har ämnet valts dels på grund av att rörelsen skapats och snabbt växt globalt i närtid. Men också för att jag har sympatier med rörelsen. Om det sällar mig till de sociologer i historien

som bidragit till och identifierat sig med den sociala rörelse som studeras är inte nödvändigt att klargöra i en studie i denna omfattning. Däremot vill jag lyfta upp att sympatin finns och det kan möjligen ha inneburit att välviljan att ställa upp för intervju varit större hos deltagarna i intervjun då jag inlett med att omnämna rörelsen i positiva ordalag. Det kan också bidra till att ungdomarna upplevt att de inte behövt försvara sitt val att delta med vetskapen att jag inte behöver övertygas samtidigt som de beskriver sina erfarenheter eller åsikter. Jag har samtidigt varit uppmärksam på att inte utgå från min förförståelse om aktivisternas intentioner i olika beskrivningar av handlingar, utan ställt följdfrågor för att inte missa viktig information.

5. Resultat

Här presenteras studiens empiri, data från intervjuerna. Centrala teman i intervjuens delar presenteras under de olika rubrikerna. Tabellen nedan visar informanternas ålder, staden där de är aktiva samt de fingerade namn som används i texten.

Ålder	Stad	Namn
19	Malmö	Ebba
19	Norrtälje	Malin
25	Malmö (tidigare Lund)	Kim
25	Malmö	Astrid
20	Norrköping	Ella

5.1 Hur ungdomarna till en början blev engagerade i rörelsen

I inledningen av intervjun ombads ungdomarna beskriva hur deras deltagande i rörelsen började. Det resulterade i fyra olika underkategorier som beskriver faktorer som lett till att de själva tagit steget. Dessa beskrivs nedan och handlar om att det fanns en initiativtagare, att de delade problembeskrivning och sociala relationer underlättade liksom tillgängliga kanaler för informationsspridning.

Fyra av de intervjuade ungdomarna nämner Greta Thunbergs agerande som en del av hur engagemanget började. Malin inleder sin berättelse: "När jag fick veta att Greta satte sig utanför riksdagen då tänkte jag direkt: vi måste gå dit." Gretas engagemang har bidragit till att de ville göra samma sak. Vissa beskriver det som en omedelbar känsla av att ansluta sig till strejken i Stockholm, medan någon efter Gretas uppmaning om att protestera lokalt, tagit initiativ att protestera utanför kommunala inrättningar i staden där de bodde. Beskrivningarna är också av jämförande karaktär och visar en viss ovilja att protestera. Astrid berättar att hon egentligen inte är bekväm med att vara så offentlig som deltagandet innebär, men att hon måste göra det. Hon säger i jämförelsen med Greta:

Den här 15 åriga tjejen, kan hon så ska väl för fan även jag kunna som är 10 år äldre liksom, men aldrig kommit till skott, men det var ändå viktigt tillfälle för mig när jag fick höra om Greta och att hon börjat ställa sig.

Vidare delar ungdomarna samma problembeskrivning. De ger uttryck för att klimat och miljöfrågor är deras högsta prioritet. De nämner alla klimatångest och oro för framtiden. Ebba berättar såhär om sin oro: "jag är så sjukt rädd för vad framtiden har att ge. Jag bor i ett så fancy område. Och många är så, vaddå klimatkrisen? Det löser ju politikerna. Så känns ändå inte som att generationen före mig lyssnar riktigt. Det är det som gör mig orolig." Flera av ungdomarna berättar även om ett intresse för och omtanke om naturen. Vissa säger att familjen haft samma synsätt medan andra fått upp ögonen för klimatfrågan i skolan. De framhåller också att klimatförändringarna inte bara drabbar dem själva utan även andra än hårdare som redan idag har en svårare situation.

Betydelsen av att känna någon som uppmuntrat dem eller ha någon i sin närhet som också velat delta framkommer som viktigt. Oftast har ungdomarna vänner som tipsat eller så har vänner eller familj varit ett sällskap vid första manifestationen. Ella beskriver varför hon åkte på sin första strejk: "Min bästa vän kände samma sak, så vi åkte upp och strejkade med Greta och alla de andra." Det visar sig senare att ungdomarna också fått många nya vänner genom rörelsen som de värdesätter.

Ytterligare en faktor som beskrivs, oftast via följdfråga, är hur ungdomarna fick kännedom om rörelsens aktiviteter. Samtliga nämner att sociala medier är en källa till

information, framförallt kanalerna Facebook och Instagram, men även tidningar. De berättar att de håller kontakten och planerar aktiviteter genom sociala mediekkanaler och att det möjliggjort engagemang på den egna orten. Kim är tydligast med att det var via social media hon hört om strejkerna:

Det började med att jag fick höra att det skulle vara en sån här storstrejk i Malmö och jag visste inte om det fanns en Fridays for future-grupp i Malmö innan, men jag visste att det fanns en i Lund /.../ I och med den storstrejken fick jag veta att det fanns en i Malmö och då började jag gå dit.

Sammantaget berättar ungdomarna att Greta Thunberg inspirerat och startat något som de själva vill delta i eftersom de i hög grad är oroliga för klimathotet som är föremål för protesten. Att information om strejker fanns tillgängligt exempelvis via social media möjliggjorde också deltagande samt att ha någon i sin närhet att gå med.

5.2 Ungdomars deltagande i rörelsen över tid

Efter den inledande berättelsen om hur det gick till när de först tog steget och gick med, togs ytterligare aspekter upp som kan ha påverkat deltagandet över tid. Det som visade sig vara relevant handlar om hur protesten genomfördes, det vill säga manifestationerna de deltagit i. Även social gemenskap, delade emotioner och uppfattning om livsstil är viktiga faktorer. Slutligen förhåller de sig på olika sätt till kunskap, mål och framgångar i protesten. Dessa delar utvecklas i styckena nedan.

Ungdomarna beskriver på flera sätt hur formen för protest, manifestation genom så kallad skolstrejk, tilltalar dem antingen för att den är “enkel och inte så krigisk” som Kim säger, eller för att de förstått att de uppskattar civil olydnad. Den senare gruppen har även deltagit i rörelsen Extinction rebellion (u.å.) på grund av dess större fokus på civil olydnad och manifestationer som ger mer uppmärksamhet. Malin beskriver det såhär:

“I början var det så: vad då skolstrejk? Varför ska man göra det så? Jag tänkte att en demonstration är väl lika verksamt. Men sen så med tiden har jag förstått mer av det här med civil olydnad.” Några av ungdomarna anser att civil olydnad gett dem en större pepp och berättar detaljerat om blockader de deltagit i, exempelvis Ebba:

Då kom ett tåg av människors och utförde en blockad i rondellen utanför vårt hus. Det var folk från Extinction rebellion och Fridays for future. De gick över hela rondellen utanför vårt hus, och jag och min lillasyster, hon är 16, vi bara “oj shit vad galet”. Och sen: “Vi måste ju ansluta oss. Detta går inte.” /.../ Då tog jag och min lillasyster våra cyklar och cyklade till Operahuset i Malmö, och så anslöt vi oss i en blockad med en stor lastbil. Så satt jag där hela natten till polisen kom och drog bort oss. Så sjukt häftigt!

Det bli också tydligt att gemenskapen har betydelse för deltagandet. De nämner att rörelsen har god sammanhållning, att de fått många nya vänner och att det blivit en social grej att vara med. Malin beskriver det såhär: “Vi är liksom ändå ganska sammansvetsade och vi gör saker tillsammans. Vi hittar på lite roliga grejer också. Det har påverkat mig positivt.” Alla ungdomarna lyfter att det är positivt att dela samma åsikter med många andra som vill samma sak. Kim sammanfattar det: “Det kändes som man själv gjorde någonting och att samtidigt så blir man stärkt av att man ser att det finns andra människor som också tycker att det här är viktigt.” Vidare nämns också emotioner. Utöver den oro de känner som gjort att de ville delta från början så upplever de en positiv kraft av att vara med på manifestationer och i planeringen av dem. Ella säger: “Det är verkligen sån pepp. När man går på ett möte på kvällen så är man alltid mycket gladare. Den där gemenskapen och att göra skillnad.” De positiva känslorna handlar också om vad de kan göra genom sitt deltagande när Malin pratar om manifestationerna säger hon: “man känner sig alltid upplyft när man går därifrån. Det blir liksom en pratstund. Det blir så härligt och inspirerande. Så det är kul /.../ Allt är möjligt litegrann. Lite den känslan får jag.”

En del av gemenskapen uttrycks som delad bild av livsstil. Kim beskriver sina insikter i samband med att hon tog steget in i rörelsen: “Jag upptäckte att det inte räcker att jag jobbar med mig själv. /.../ Mina tankar kring klimat har gått från att handla om mig till att handla om hela systemet.” Samtidigt delar de uppfattningen att den egna livsstilen påverkar klimatet. De har sedan tidigare eller efter att de blivit aktiva i rörelsen, gjort förändringar i sin livsstil genom att sluta flyga, minska konsumtionen (främst av kläder) och äta vegetariskt/veganskt. Vikten av att påverka andra med idéerna om livsstil lyfter också ungdomarna i sammanhanget. Astrid säger:

Jag tror ju att utbildning av all befolkning. /.../ Jag tror att det finns många i Sverige som tror att de är väldigt miljövänliga, att de inte behöver gå och strejka. Till exempel min mamma, hon duschar i en sån här duschbalja för att kunna återanvända vattnet. Då har jag sagt såhär: skippa kött en gång i veckan då hade du sparat så mycket mer vatten. Det är så fråga om kunskapsnivå, folk tror att de gör skillnad, fast så hade andra saker gjort mycket mer skillnad.

Kunskap och lärande en del av deltagandet på flera sätt. Kim beskriver hur Greta förändrat hennes synsätt: “Greta hade ett annat perspektiv. Vi har vetat om detta i hur många generationer som helst. Så varför har inte de tidigare generationerna gjort rätt. Varför ska det ligga på oss. Det var lite av en aha-upplevelse.” De beskriver också hur de själva lärt sig mer om miljö- och klimatfrågor vilket resulterat i att de på olika sätt kommunicerar denna kunskap till sin omgivning, som Astrid berättar i citatet om livsstil ovan. Malin säger såhär om sina insikter: “Min syn på klimat och miljöfrågorna, jag har verkligen insett allvaret mer. På riktigt. Asså jag trodde att jag insåg det innan men nu förstår jag att det gjorde jag inte.” Detta lärandet är nära kopplat till ungdomarnas motiv att fortsätta delta. Mobilisering bland befolkningen och sprida kunskapen är ett mål med deltagandet. På frågan om vad rörelsen uppnått svarar Ella: “Fler har förstått att det är en kris vi står inför här och nu, och börjat engagera sig. En sak man pratar om. Och samma sak på politisk nivå har det blivit en större fråga.” Men ungdomarna menar också att själva engagemanget är ett viktigt mål i sig, vilket de uttrycker som “att göra något positivt för rörelsen” och “vara en aktiv medborgare”. Slutligen har de även en klar bild av att ett mål är att få politiker att lyssna på rörelsen för att begränsa koldioxidutsläppen, vilket de anser att rörelsen haft viss framgång med. Det har motiverat dem att fortsätta strejka. Ebba berättar:

Jag tycker att klimatstrejken har fått politiker att lyssna. Vi har blivit inbjudna till samtal av olika politiker till exempel. Och vi har gett dem insikt. Jag vet inte i somras, då var det några politiker som bara äh, och jag vet inte nu i januari-februari så har de bara blivit jätteengagerade för de har insett hur mycket de förstör vår framtid. /.../ Nästan alla partier har blivit bättre och det känns så himla skönt.

Sammanfattningsvis, att manifestera genom skolstrejk tillsammans med andra ger för ungdomarna en positiv upplevelse och stärker deras gemensamma värderingar och kunskaper som de vill sprida till allmänheten. Att se idéerna spridas och uppmärksamheten för rörelsen öka har också motiverat till fortsatt deltagande. I kommande avsnitt presenteras resultatet kopplat till Greta Thunbergs roll.

5.3 Greta Thunbergs roll i ungdomarnas engagemang

På frågan om hur de ser på Greta Thunbergs roll svarar ungdomarna att hon har en mycket viktig roll som den som startat rörelsen men att hon varken vill eller är rörelsens ledare. Malin säger: "Hon har blivit som en ledare för rörelsen men det är hon inte och hon vill inte vara det heller. Jag tänker i alla fall att hon är vem som helst i rörelsen." Astrid vill ogärna koppla rörelsen till henne: "När jag ser en sån här skylt: *Make the world Greta again!* så blir jag såhär: men guys kom igen, kan vi inte fokusera på frågan." De uttrycker en frustration över att det är stort fokus på Greta Thunberg som person snarare än sakfrågan. Flera beskriver henne dock som betydelsefull för dem på grund av att hon startat rörelsen och fått dem att agera och benämner henne som förebild. På frågan om Greta Thunbergs roll svarar Ella:

Hon har en väldigt viktig roll. Hon är väldigt bra och stark och jag tror att hon verkligen är en förebild för jättemånga, det är hon ju, för mig också. Hon är liksom så väldigt engagerad och seriös och om man ser att någon sätter emot henne, så är det ganska klart att den personen har fel, det är så viktigt det hon gör. Hon är liksom så korrekt.

Sådana beskrivningar är återkommande hos flera av ungdomarna. Hennes mod, intellekt och förmåga att tala och förmedla rörelsens budskap imponerar på dem. Deras tolkningar av hennes budskap hänger också samman med den bild de själva har av vad rörelsen vill kommunicera. Kim säger exempelvis att hon tolkar Gretas budskap på följande sätt: "Det som har skett nu med klimatförändringar är ett svek av den äldre generationen. Det är ett svek av våra politiker. Det är ett svek gentemot alla framtida generationer som kommer. Alla måste ta ansvar." Deras tolkning av budskapet kretsar framförallt kring frågan om att inse krisläget genom att lyssna på forskning.

Slutligen ska alla ta sitt ansvar i den pågående klimatkrisen. Malin pratar om känslan budskapet skapar som kan jämföras med deras delade oro för klimatkrisen:

Hon säger att vi ska lyssna på forskningen. Det är det som är hennes budskap, och det är inget att hymla med. /.../ Vi ska säga hur allvarligt det är. Men jag tror ändå på det där i viss mån i alla fall. Med det här med fear/panic. Man måste faktiskt bli rädd för att kunna göra något. Man ser ju i coronatider, nu är ju folk rädda och då händer det så himla mycket. Så det är lite rädsla som behövs.

Greta har således en roll som initiativtagare till strejkerna som ungdomarna följt efter. Men det hon säger har också betydelse i att ungdomarna instämmer i Gretas budskap. I någon mån är hon en förebild och inspiratör för dem även om de ser problematiken i att hon som person får medias intresse snarare än att sakfrågan debatteras.

6. Diskussion och analys

Analysen kommer först behandla vad som utgjort gnistan som fick dem att gå med i rörelsen. Vidare tolkas de olika aspekterna av deltagandet som framkom i resultatet med hjälp av teorins begrepp och slutligen analysera Greta Thunbergs roll. Analysen visar att ungdomarna med hjälp av delade värderingar, kunskap och oro för klimatet skapar en gemensam identitet, och ett viktigt mål för dem är att sprida kunskapen som produceras inom rörelsen. Greta har fått en framträdande roll genom media som talesperson och rörelseintellektuell.

6.1 Gnistan till ungdomarnas engagemang

Ordvalet gnista syftar huvudsakligen på betydelsen av att Greta Thunberg själv började strejka. Det var gnistan som fick ungdomarna att agera. Som exempelvis Malin säger: "När jag fick veta att Greta satte sig utanför riksdagen då tänkte jag direkt: vi måste gå dit." Gretas handlingar tolkas som intellektuell aktivitet som Eyeran och Jamison (2005, s. 102) beskriver ofta är starten på en rörelses tillblivelse, vilket utvecklas mer under rubriken "Gretaeffekten".

När ungdomarna påbörjar sitt deltagande befinner sig rörelsen i initialfasen, där etablering av identitet och problemformulering samt mobilisering sker, enligt Thörn (1997, s. 167-168).

Gretas problembeskrivning lägger grunden för en kollektiv identitet i inledningsskedet. Det är också relevant att lägga vikt vid ungdomarnas uttryckta oro. Enligt Wettergren (i Wettergren & Jamison 2006, s. 395) omvandlas känslor av maktlöshet, som rädsla och oro, till känslor som kan inspirera till handling, exempelvis ilska och hopp som en del av identitetsskapandet.

Informanterna ger uttryck för oron liksom emotionerna deltagande skapar exempelvis som Ella säger: "Det är verkligen sån pepp. /.../ Den där gemenskapen och att göra skillnad."

Etablerade sociala relationer har också betydelse för dem, som Ella säger: "Min bästa vän kände samma sak". Det är något den teoretiska grunden inte ger några förklaringar till, däremot har tidigare forskning om klimatstrejken visat betydelsen av att tipsa och delta med någon man känner (Wahlström et al. red. 2019, de Moor et al. red. 2020). Det går att förstå att det är lättare att agera tillsammans med någon i inledningen innan nya sociala relationer etablerats inom rörelsen. De agerade inte enbart utifrån sina åsikter och känslor utan också för att personer de kände också agerade.

Slutligen har de informationskanaler som finns tillgängliga genom social media haft relevans, samt även tidningar. Kommunikationskontexten har således en betydelse för att kommunicera att det finns en rörelse. IT-tekniken gör en spridning möjlig (Eyerman & Jamison 2005, s. 102-103). Det är dock inte helt tydligt att det är avgörande för att ungdomarna i studien, men Kim säger att det var social media som gett henne information om strejken där hon bodde: "I och med den storstrejken fick jag veta att det fanns en i Malmö och då började jag gå dit."

6.2 Gemenskap och identitet

För att förstå ungdomarnas deltagande över tid är gemenskapen identiteten skapar en aspekt. Ungdomarna känner en gemenskap i rörelsen genom att agera tillsammans med personer som brinner för samma ämnen. Denna gemenskap är baserad på vad de lärt sig inom rörelsen, och även för vidare till andra, om klimat och natur. Kim sammanfattar det: "Det kändes som man själv gjorde någonting och att samtidigt så blir man stärkt av att man ser att det finns andra människor som också tycker att det här är viktigt." Detta kan tolkas som en del i den identitetsskapande aktivitet som finns i sociala rörelser. En rörelses kollektiva identitet skapas genom kognitiva definitioner av mål, medel och aktionsfält, nätverk av aktiva relationer och emotionella investeringar, enligt Melucci (1996, s. 70-71). De investerade emotionerna är också viktiga för att hålla samman gemenskapen, som beskrivs ovan.

Det går även att förstå detta identitetsskapande genom att lyfta in hur ungdomarna förhåller sig till livsstilsfrågan. De har alla samma bild av hur normer och värderingar som skapats inom rörelsen resulterar i en särskild livsstil som innebär att minska sin privatkonsumtion, avstå flygresor och ändra sin kost till vegetarisk/vegansk. Astrid säger exempelvis: "Skippa kött en gång i veckan då hade du sparat så mycket mer vatten. Det är så fråga om kunskapsnivå." Dessa livsstilsfrågor blir en del av en offentlig debatt idag genom ett förändrat medieklimat och därmed också en del av en kollektiv identitet (Boström 2001, s. 30).

Genom Sztompkas (1993, s. 283) beskrivning av nya sociala rörelser går det att tolka ungdomarnas motiv att delta utifrån deras vilja att uppnå lika rättigheter gentemot andra generationer. Exempelvis när Kim tolkar Gretas budskap säger hon: "Det som har skett nu med klimatförändringar är ett svek av den äldre generationen." Det utgör också en intressant vinkel i kommunikationen av budskap och förmågan att nå förändring i jämförelse med tidigare miljörelser- och organisationer. Det är dock inte kopplat till denna studies frågeställning, men påvisas i aktuell forskning som konstaterar att klimatstrejkerna tillsammans med andra klimataktioner lyckats få gehör hos allmänhet och beslutsfattare (Bugden 2020).

Ungdomarna nämner manifestationen i form av skolstrejk/klimatstrejk som attraktivt för dem både för att träffas och metoden i sig. Kim kallar den: "enkel och inte så krigisk". Med vetskapen om manifestationens roll i att konstruera kollektiv identitet inom en rörelse och att kommunicera ut budskapet till omvärlden bör valen av metoder för protest och dess aktiviteter således vara betydelsefulla för deltagandet i rörelsen. Det är i manifestation som kunskapen når ut och möjliggör mobilisering och förändring på fältet (Thörn 1997, s. 168-169). Gemenskapen i manifestationerna beskrivs av Malin: "Vi är liksom ändå ganska sammansvetsade och vi gör saker tillsammans. Vi hittar på lite roliga grejer också."

6.3 Lärande och kunskap

Lärande och kunskapens betydelse lyfts vidare upp som något som påverkat informanterna i deras deltagande i rörelsen över tid. De har lärt sig mer om klimat och natur sedan de gick med i rörelsen och de förmedlar denna kunskap till andra på olika sätt. Malin säger exempelvis: "Min syn på klimat och miljöfrågorna, jag har verkligen insett allvaret mer." Kunskap tycks även stärka dem i deras övertygelse att deltagandet i rörelsen är viktigt. Exempelvis säger Ella följande om vad rörelsen uppnått: "Fler har förstått att det är en kris vi står

inför här och nu, och börjat engagera sig.” En viktig framgång för rörelsen är att sprida kunskap och mobilisera fler. Dessa delar ur empirin visar i någon omfattning den kognitiva praxis Eyerman och Jamison (2005, s. 58-59) beskriver som central för en social rörelse, men är för studiens frågeställning relevant då det också är en del av att skapa den kollektiva identiteten som bidrar till fortsatt deltagande.

En rörelsens storlek och mediala utrymme har betydelse för vilken påverkan den har på omgivande samhällsnormer och kultur (Bugden 2020), och ungdomarnas svar på målsättningen med deltagandet är således kopplat till att mobilisera fler genom att sprida kunskap. Att uppnå detta skapar positiva känslor.

Det kognitiva handlandet kan förstås ur Boströms (2001, s. 32-38) tre dimensioner: kunskap, mening och regler. Ungdomarna delar och skapar en förståelse av verkligheten (kunskap) som ramar in av de värden som är kopplade till kunskapen och bidrar till den kollektiva identiteten (mening), slutligen finns det vissa accepterade sätt att handla där synen på livsstil är ett exempel (regler).

Några ungdomar upplever att de också engagerar sig för att, som de säger: “göra något positivt för rörelsen” och “vara en aktiv medborgare”, medan andra respondenter förhåller sig mer motvilligt till att bli “offentlig med sin åsikt” som Astrid uppger. Det kan förklaras med att människor har olika benägenhet att protestera, som tidigare forskning beskriver (MUCF 2019).

6.4 Gretaefekten

Greta Thunbergs har haft betydelse i att få ungdomar att delta i skolstrejker och den sociala rörelsen senare kallad Fridays for future. Informanterna berättar att det var efter hennes handling som de valt att ansluta sig. I studien tolkas Greta Thunberg som en av rörelsens intellektuella. Dels för att hon enligt informanterna startat rörelsen. Det är enligt Eyerman och Jamison (2005, s. 102) vanligt att det är med intellektuell aktivitet som rörelser uppstår. Vidare menar ungdomarna att hon är en bra talare och en inspiratör. Ella beskriver det såhär: “Hon har en väldigt viktig roll. Hon är väldigt bra och stark och jag tror att hon verkligen är en förebild för jättemånga”. De budskap de menar att Greta kommunicerar stämmer överens med vad ungdomarna själva står för vid jämförelse av svaren på olika frågor om budskap och mål, exempelvis i Malin:s tolkning: “Hon säger att vi ska lyssna på forskningen det är det som är hennes budskap. Och det är inget att hymla med.” Dessa utsagor tolkas som att hon är den som

uttrycker rörelsens kunskapsintressen och kognitiva identitet i huvudsak (Eyerman och Jamison 2005, s. 97-99).

Det är genom massmedias rapportering om rörelsen lätt att ha förförståelsen att Greta Thunberg fungerar som en ledare för Fridays for future, men detta tillbakavisas i empirin t ex av Malin: "Hon har blivit som en ledare för rörelsen men det är hon inte och hon vill inte vara det heller. Jag tänker i alla fall att hon är vem som helst i rörelsen." Dels har denna missuppfattning kring ledarskap att göra med hur synligheten fått en knuff genom medias fokus på en person, vilket är en vanlig företeelse enligt Eyerman och Jamison (2005, s. 97-99). Men det påverkas också av den konkurrenssituation om en rörels maktpositioner som kan uppstå mellan rörelseintellektuella och organisatörer (Thörn 1997, s. 157-158). Som nämnts i avsnittet om metod var fyra av fem ungdomar att betrakta som organisatörer på sina orter. De deltar bland annat i regelbundna möten för att planera aktiviteter på orten, sköter webbsidor och manifestationer på internet m.m. Det är dock svårt att med säkerhet urskilja hur den konkurrensen ser ut utifrån empirin. En annan tolkning är att oviljan till att starkt koppla rörelsen till en framskjuten person i huvudsak beror på en stark vilja att kommunicera budskapet enligt analysen av en rörels kognitiva praxis som utvecklats i avsnittet om kunskap ovan. Där allt för stort medialt fokus på en persons identitet överskuggar rörelsens kommunicerade budskap om orättvisor och problem i samhället, som Astrid säger: "När jag ser en sån här skylt: *Make the world Greta again!* så blir jag såhär: men guys kom igen, kan vi inte fokusera på frågan."

Slutligen lyfts ett historiskt perspektiv upp, då miljörörelseintellektuella inte tidigare heller velat ta på sig en formell roll som ledare. Men eftersom vetenskap och teknologi är viktigt i miljörörelsen, professionaliseras ofta intellektuella (Eyerman och Jamison 2005, s. 109-110). Ungdomarna upplever inte att Greta Thunberg vill vara en ledare, men det är tydligt att Greta fungerar som en specialist, tex genom följande beskrivning Ella ger: "Hon är liksom så väldigt engagerad och seriös och om man ser att någon sätter emot henne, så är det ganska klart att den personen har fel, det är så viktigt det hon gör. Hon är liksom så korrekt". Det är inte troligt att hon utan sådana kompetenser kunnat få den uppmärksamhet hon fått i media och av världens ledande politiker eller lockat med sig så många unga aktivister till en ny social rörelse. Detta helt utan att faktiskt ge några detaljerade svar på hur de kommunicerade orättvisorna ska lösas utan snarare hänvisa till andra specialisters utsagor med uppmaningen att lyssna på forskarna. Melucci (1992, 1994, 1996 refererad i Boström 2001:33-34) menar att media och IT-branschen har

makten att sätta agendor och sprida information som påverkar människor, vilket en social rörelse måste förhålla sig till. Att producera kulturella symboler och behärska koderna blir viktigt för att få genomslag. Därför blir rollen hos en intellektuell som Greta Thunberg än mer komplex. Rörelsen blir i viss mån beroende av hennes framgångsrika kommunikation för att få genomslag i medielandskapet (Eyerman & Jamison 2005, s. 103).

Det går emellertid att tolka Greta Thunbergs betydelse utifrån andra teoretiska utgångspunkter. Studien har inte inkluderat dem i teorin eftersom vad teori bedömts som mer relevant för att tolka empirin, vilket motiveras ytterligare nedan. De lyfts dock för att ge en bredare förståelse av komplexiteten i Greta Thunbergs roll i Fridays for future.

Den första alternativa tolkningen är utifrån Webers (1968 refererad i Lindskoug 1979, s. 16) klassiska teori om *karisma*. Det är ett sätt att förstå en ledares tillblivelse. En person med karisma värderas som ledare för dennes övermänskliga krafter med betydelsen inte tillgängliga för alla. Från början var karisma magiskt betingade egenskaper hos profeter eller krigshjältar exempelvis. Den genuina karisman är något annat än det som kan förvärfvas genom yrkesskicklighet eller formell kompetens. Det handlar snarare om en tillskriven egenskap från omgivningen. I empirins delar om ungdomarnas beskrivning av Greta Thunberg framkommer sådana tillskrivna krafter. Exempelvis en modig och stark förebild. I analysen finns det dock mer som talar för en identifikation med Greta genom uttalanden som: "Kan hon, så kan väl jag som är 10 år äldre". Men också den ambivalens Thörn (1997, s. 157-158) beskriver som uppstått senare i rörelsens process där en ledargestalt konkurrerar med organisatörer om makt och inflytande.

Ytterligare ett perspektiv på Greta Thunbergs roll är kändisskapets betydelse. I en artikel av Stefan Gössling (2019) presenteras en studie om kändisar, flygande och normer. Gössling menar att kända personer, *celebrities*, har ett stort inflytande över konsumtionskultur och produktionen av identitet och normer i samhället genom att de får mycket uppmärksamhet inte minst i social media. Deras livsstil och konsumtion inspirerar andra. Greta Thunberg argumenterar, enligt Gössling, för en livsstil med lågt koldioxidutsläpp och begränsningar. Huruvida Greta Thunberg som kändis har någon särskild effekt för ungdomarnas deltagande i rörelsen ger inte empirin något svar på, utan kan snarare ha effekter för rörelsens förmåga att förändra rådande normer hos en större del av befolkningen. Det betonar ytterligare betydelsen av internet som möjlighet att sprida budskap och etablera nya normer i samhället. Greta Thunberg

var heller inte känd innan hon påbörjade sin skolstrejk för klimatet. Hon har snarare blivit känd för sina aktiviteter och argument för minskade koldioxidutsläpp.

Studiens analys kan således konstatera att Greta Thunberg haft en viktig roll som intellektuell i att inspirera till handling och föra rörelsens talan. Den kollektiva identiteten som bidrar till en känsla av gemenskap gör deltagandet viktigt över tid, liksom den producerade kunskapen och emotionerna i rörelsen som ungdomarna vill kommunicera till omvärlden.

7. Sammanfattning

Fokus för studien har varit att ta reda på vad som fått ungdomar att delta i Fridays for future, vad som håller dem kvar och vilken betydelse Greta Thunberg haft. Studien har utgått från identitetsparadigmet som innebär att den kollektiva identiteten har betydelse för att en rörelse ska uppstå och verka. De delade emotionerna och rörelsens kognitiva praxis, som är i en ständig skapandeprocess mellan aktörerna och omvärlden, är viktiga delar i identitetsskapandet. Intellektuella får betydelse som kommunikatörerna och experter i sociala rörelser.

Studien visar att de faktorer som tycks ha betydelse för att ungdomarna gick med i Fridays for future är kopplade till den kunskap och de känslor ungdomarna haft sedan tidigare. De uppgav att de sedan länge känt oro för klimatet och att de kände till att det fanns ett klimathot som kan påverka deras liv negativt i framtiden. Samtidigt var det avgörande att någon tog steget först och att någon i deras närhet rekommenderade dem eller delade samma vilja att agera. Att Greta Thunberg startade skolstrejken för klimatet gjorde att andra hade något att följa efter. Ungdomarna deltog genom att följa med en nära vän eller familjemedlem, eller anslöt sig via tips från sina kontakter. Om social media haft en avgörande roll just i inledningsskedet är inte helt tydligt. Till viss del menar de att de fått information genom dessa kanaler men de lyfter inte fram det som särskilt viktigt. Social media används som plattform för planering i någon omfattning men om det motiverar till fortsatt deltagande kan inte utläsas i empirin. Som Melucci (1992, 1994, 1996 refererad i Boström 2001, s. 33-34) menar ger internet en möjlighet för sociala rörelser att få en större och snabbare spridning potentiellt också globalt, vilket Fridays for Future är ett exempel på. Men sådana slutsatser kan inte dras i denna studie utan kan rekommenderas för kommande studier av rörelsen, i synnerhet globalt.

Studien visar också att ungdomarna upplever en stark gemenskap som motiverar till deltagande. De har funnit likasinnade i rörelsen och deras tidigare känsla av oro kopplat till klimatkrisen har till viss del ersatts av hopp och stolthet i att vara en del av något viktigt och göra skillnad i samhället. Vidare har deras kunskap om klimatförändringar och klimatnödläget utökats och ytterligare motiverat fortsatt deltagande. Att genom sina handlingar i rörelsen sprida kunskap och mobilisera fler till rörelsen är ett mål för dem. Livsstil är också nära kopplat till rörelsens kommunikation men också deltagarnas kollektiva identitet. Det är viktigt att begränsa sina egna koldioxidutsläpp genom de regler som ingår i den kollektiva identiteten. På så sätt hänger rörelsens kognitiva praxis och emotioner samman med den identitetsbyggande processen som för aktivisterna samman och motiverar dem att fortsätta delta i rörelsen.

Greta Thunberg eller den så kallade "Gretaeffekten" har spelat en tydlig roll främst i inledningen av rörelsen. Att Greta fortfarande framstår som en betydelsefull intellektuell i rörelsen för utomstående beror på att den kommunikationskontext rörelsen verkar i lyfter fram centrala individer med större intresse än vad sakfrågan i sig kan uppbringa (Eyerman & Jamison 2005, s. 103). Det är dock problematiskt för ungdomarna att hon tolkas som en ledare för rörelsen. Men tidigare forskning visar dock att rörelser bestående av barn och unga, som traditionellt inte fått erkännande för sina protester, genom Greta Thunbergs intellektuella aktiviteter fått tillträde till maktens rum globalt (Holmberg & Alvinus 2019). Den aspekten förbiser inte heller ungdomarna i studien. De fortsätter värdera hennes betydelse för dem högt utifrån att de inspirerat dem att ta steget och agera samt för hennes personliga egenskaper, men konfliktsituationen uppstår som ett resultat av att rörelsen efterhand fått flera organisatörer och allt mer fasta strukturer över tid (Thörn 1997, s. 157-158).

Som presenterats i analysavsnittet finns det andra perspektiv på Greta Thunbergs roll i Fridays for future och de ungas klimatstrejk. Hur en 16-åring handlingar inspirerat miljontals barn och unga över hela världen att protestera med samma budskap och få världens ledare att reagera, kräver ytterligare forskning. Barn och unga är en grupp som i historien inte fått något stort inflytande i samhället genom sina protester (Holmberg & Alvinus 2019), och eftersom sociala rörelser är en viktig kunskapsproducent i dagens samhälle, enligt Eyerman och Jamison (2005, s. 52) kan de därför få stor påverkan på normer och värderingar.

8. Referenslista

Boström, Magnus (2001) *Miljörörelsens mångfald* Lund: Arkiv förlag

Bryman, Alan (2008) *Samhällsvetenskapliga metoder* uppl.2 Stockholm: Liber

Bugden, Dylan (2020) *Does Climate Protest Work? Partisanship, Protest, and Sentiment Pools*
<https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/2378023120925949>

de Moor, Joost; Uba, Katrin; Wahlström, Mattias; Wennerhag, Magnus & De Vydt, Michiel (red.) (2020). *Protest for a future II: Composition, mobilization and motives of the participants in Fridays For Future climate protests on 20-27 September, 2019, in 19 cities around the world.*
<https://gup.ub.gu.se/file/208059>

Evensen, Darrick (2019) *The rhetorical limitations of the #FridaysForFuture movement*
https://www.nature.com/articles/s41558-019-0481-1.epdf?no_publisher_access=1&r3_referer=nature

Eyerman, Ron & Jamison, Andrew (2005) *Sociala rörelser i en ny tid* Lund: Studentlitteratur

Extinction Rebellion (u.å.) *Om oss.* <https://www.extinctionrebellion.se/>

Fridays for future (u.å.) *Om oss.* <https://fridaysforfuture.se/>

Gössling, Stefan (2019) *Celebrities, air travel, and social norms.*
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S016073831930132X#bb0180>

Habermas, Jürgen (1996) *Kommunikativt handlande. Texter om språk, rationalitet och samhälle.*
uppl.2 Göteborg: Diados

Hammarén, Nils & Johansson, Thomas (2009) *Identitet.* Malmö: Liber

Holmberg, Arita & Alvinus, Aida (2019) *Children's protest in relation to the climate emergency: A qualitative study on a new form of resistance promoting political and social change* <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0907568219879970>

Institutet för språk- och folkminnen (2019) *Gretaeffekten*
<https://www.isof.se/sprak/nyord/nyord/aktuellt-nyord-2019/2019-05-03-gretaeffekten.html>

Johannessen, Asbjörn; Tuft, Per Arne & Christoffersen, Line (2019) *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. Stockholm: Liber

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2014) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur

Lindskoug, Kerstin (1979) *Hänförelse och förnuft. Om karisma och rationalitet i Max Webers sociologi*. Lund: Dialog

Melucci, Alberto (1996) *Challenging codes - collective action in the information age*. Cambridge University Press

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor [MUCF] (2019) *Unga med attityd 2019, del 1 Samhällsfrågor och demokrati*. <https://www.mucf.se/publikationer/unga-med-attityd-2019-del-1>

Rennstam, Jens & Wästerfors, David (2015) *Från stoff till studie om analysarbete i kvalitativ forskning*. Lund: Studentlitteratur

Sztompka, Piotr (1993) *The Sociology of Social Change*. Oxford: Blackwell

Thunberg, Greta (2019) *Greta Thunberg to world leaders: 'How dare you? You have stolen my dreams and my childhood'* <https://www.youtube.com/watch?v=TMrtLsQbaok>

Thörn, Håkan (1997) *Modernitet, sociologi och sociala rörelser*. Göteborgs universitet

Ungdomsstyrelsen (2010) *Ungdom och ungdomspolitik – ett svenskt perspektiv*.

https://www.mucf.se/sites/default/files/publikationer_uploads/ungdom-och-ungdomspolitik.pdf

Vetenskapsrådet (2017) *God forskningssed*

https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/God-forskningssed_VR_2017.pdf

Wahlström, Mattias; Kocyba, Piotr; De Vydt, Michiel & de Moor, Joost (red.) (2019). *Protest for a future: Composition, mobilization and motives of the participants in Fridays For Future climate protests on 15 March, 2019 in 13 European cities*. <https://gup.ub.gu.se/file/207863>

Wettergren, Åsa & Jamison, Andrew (red.) (2006) *Sociala rörelser - politik och kultur*
Studentlitteratur

Bilaga 1. Intervjuguide

Introduktion

Presentation, om studien, dokumentation av intervjun, anonymitet samt tidsåtgång.

Berättelsen om hur det började

Vill du börja med att beskriva hur det gick till i starten när du började vara med?

Vad gjorde du?

Vad hände?

Hur upplevde du det? / Hur kändes det?

Vad skulle du säga fick dig att gå med?

Hur hörde du talas om den?

Att delta i rörelsen

Hur upplever du strejkerna?

På vilket sätt har klimatstrejken påverkat dig?

Har den påverkat din livsstil?

Har du några egna mål med klimatstrejken?

Hur tar du del av information om klimatstrejken?

Är du fortfarande aktiv, på vilket sätt?

Är eller har du varit aktiv i annat tidigare?

Känner du andra som är aktiva?

Är det något du tycker är särskilt viktigt som behöver göras för klimat eller miljö?

Är det något som varit svårt eller negativt?

Vad tycker du klimatstrejken har uppnått?

Vad tänker du om framtiden för klimatstrejken?

Greta Thunberg

Hur ser du på Greta Thunbergs roll?

Hur hörde du om henne?

Vad har hon betytt för dig?

Hur tolkar du hennes budskap?

Övrigt

När deltog du första gången i en klimatstrejk?

Hur ofta har du deltagit i strejker/demonstrationer på stan?

Hur ser ditt deltagande ut på social media för klimatstrejken?

Någon förändring över tid?

Ålder

Kön